

Jaarverslag 2017

Vastgesteld in de bestuursvergadering van 6 februari 2018

Inhoudsopgave

0. Samenvatting	2
1. Organisatie	3
2. Bedrijfsvoering en voedselveiligheid	3
3. Voedselverwerving.....	4
4. Cliënten	5
5. Vrijwilligers.....	6
6. Communicatie en PR.....	8
7. Financiën en donaties	9
8. Doorkijk naar 2018.....	10

0. Samenvatting

De Stichting Voedselbank Enschede-Haaksbergen is in november 2006 opgericht en biedt directe voedselhulp aan de armste mensen. Een tweede doelstelling van de Voedselbank is het voorkomen van verspilling van goed voedsel. Voedselbanken werken uitsluitend met (onbetaalde) vrijwilligers.

Begin 2017 ontvingen 465 huishoudens (totaal 1248 personen) in Enschede en Haaksbergen een voedselpakket. Eind 2017 was het aantal cliënten gedaald naar 403 huishoudens (met in totaal 1039 personen). Ten opzichte van de situatie ultimo 2016 is het aantal cliënten in 2017 gedaald met 14%. Hoewel het totaal aantal cliënten gedurende 2017 daalde, steeg in Haaksbergen het aantal cliënten in 2017 enigszins: van 37 cliënten op 1 januari 2017 naar 42 cliënten op 31 december 2017.

In 2017 zijn de contacten met bestaande leveranciers geïntensiveerd en heeft de Voedselbank over het gehele jaar een constante aanvoer van voedsel gehad. Deze aanvoer stelde ons in staat bijna iedere week een goed pakket samen te stellen. De voedselinzamelingsactie in december 2017, in samenwerking met RTV Oost, was wederom erg succesvol en heeft geresulteerd in een (houdbare) voorraad voor ruim acht maanden.

In mei 2017 is het Groencertificaat van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit opnieuw bevestigd.

Ons vrijwilligersbestand omvatte in 2017 ruim 95 vrijwilligers, van wie 16 mensen op de uitgiftelocatie in Haaksbergen actief waren. De vrijwilligers zijn voor hun inzet in 2017 op uiteenlopende wijzen bedankt, onder meer met een goed bezochte barbecue in december 2017.

Op 1 januari 2017 trad Gerda Zeijlstra tot het bestuur toe als bestuurslid vrijwilligerszaken. De samenstelling van het bestuur bleef in 2017 verder ongewijzigd.

1. Organisatie

Bestuur

Het bestuur bestond in 2017 uit de volgende personen:

- Ruud Gardenbroek, voorzitter;
- Ineke Jenniskens, secretaris;
- Pieter Horsthuis, penningmeester;
- Ton Koopman, bestuurslid voedselhandling en uitgifte;
- Wim Sprakel, bestuurslid voedselverwerving;
- Eric Oude Munnink, bestuurslid communicatie & PR;
- Dineke van der Velde, bestuurslid cliëntenzaken;
- Gerda Zeijlstra, bestuurslid vrijwilligerszaken, vanaf 1 januari 2017.

Het bestuur vergaderde in 2017 maandelijks. In november 2017 heeft het bestuur op een beleidsmiddag een aantal onderwerpen uitgebreid besproken en naar aanleiding hiervan het jaarplan 2018 opgesteld.

Vertrouwenspersonen

Als vertrouwenspersonen zijn begin 2015 Gerda Zeijlstra en Jules Steenhuis benoemd. Omdat Gerda Zeijlstra per 1 januari 2017 toetrad tot het bestuur is haar benoeming als vertrouwenspersoon beëindigd. De andere vertrouwenspersoon, Jules Steenhuis, is in 2017 niet door vrijwilligers benaderd.

Raad van Advies

In de Raad van Advies hebben zitting Inge Stegeman en Jules Steenhuis. De Raad van Advies is in 2017 niet bijeengekomen. Het bestuur gaat in 2018 met hen in overleg over de betekenis van hun rol.

Klankbordgroep

Uit de vrijwilligers is in 2015 een klankbordgroep samengesteld, enerzijds om de communicatie tussen bestuur en vrijwilligers te vergemakkelijken, anderzijds om de vrijwilligers om advies te vragen over (veranderingen in) de dagelijkse gang van zaken. In 2017 was vanuit alle geledingen een vertegenwoordiger in de klankbordgroep benoemd. De klankbordgroep is in 2017 regelmatig bijeengekomen.

2. Bedrijfsvoering en voedselveiligheid

Het jaar 2017 was voor de bedrijfsvoering het eerste jaar waarin de Voedselbank volledig gehuisvest was op de nieuwe locatie aan de Hengelosestraat. De geheel nieuw ontworpen indeling, inrichting en logistiek hebben ertoe geleid dat de werkwijze volledig is aangepast. Over deze wijziging is uitgebreid gediscussieerd en in dit kader is ook een bezoek gebracht aan een Voedselbank die al enige tijd met een soortgelijke werkwijze ervaring had. De uiteindelijk gekozen indeling is ontworpen in samenwerking met een architect en met name een logistiek deskundige. De invoering ervan was spannend maar heeft heel goed uitgedaakt. De cliënten zijn erg enthousiast over de veel grotere “winkelruimte”, balies per soorten producten en uitpaktafels, ondanks het feit dat zij meer moeten lopen. De vrijwilligers

hoeven daarentegen veel minder te lopen en zijn na afloop van de drukke vrijdagmiddaguitgifte minder vermoeid.

Bij de herkeuring voor het Groencertificaat van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) in mei 2017 behaalde onze Voedselbank een score van 87 uit de 100 haalbare punten, vrijwel gelijk aan de eerste keuring in 2016 en wederom een hoge score. Dat schept verplichtingen en mag ons niet achterover doen leunen. Om dit resultaat te continueren zullen in 2018 twee functionarissen de uitgebreide cursus Voedselveiligheid van Voedselbanken Nederland volgen. Daarnaast hopen wij op korte termijn een nieuwe coördinator voedselveiligheid te mogen begroeten.

Andere zaken die op het gebied van bedrijfsvoering aandacht vragen zijn met name energiebeheer en een herstructurering van het vervoer en de vervoersmiddelen. Wat de vervoerskwestie betreft, speelt een rol dat de kleinste transportbus aan het eind van een leaseperiode (voorjaar 2018) vrijkomt. Daarnaast is naar aanleiding van de beleidsmiddag in november 2017 een studie opgestart naar de mogelijkheden van meerdere uitgifte-momenten, vooral voor de uitgifte van verse en extra aangeleverde voedselproducten.

3. Voedselverwerving

In 2017 werden de contacten met lokale leveranciers verder geïntensiveerd en uitgebouwd. De trend is nog steeds dat de leveringen van nationale leveranciers dalen. Ruim 75% wordt aangeleverd door lokale leveranciers.

De samenwerking met de zes Aldi-winkels kreeg gestalte in december 2016 en werd in 2017 verder uitgebouwd in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin. De vestiging aan de Haaksbergerstraat in Enschede deed in december 2017 voor het eerst mee aan de inzamelingsactie van RTV Oost. Wij hopen dat ook de overige Aldi-winkels in 2018 bij dergelijke inzamelingacties gaan volgen.

Ook de samenwerking met Albert Heijn is in 2017 verder verbeterd. Met de werkgroep "AH lokale verbondenheid" kunnen afspraken worden gemaakt die van toepassing kunnen zijn voor geheel Twente. Mooie voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van banners voor alle Voedselbanken in Twente, de statiegeldactie in september en oktober 2017, de inzameling van Freek Vonk-plaatjes en de deelname aan de inzamelingsactie in december 2017.

Met de Jumbo-winkels in Enschede is een centrale vorm van communicatie afgesproken waardoor de effectiviteit van voedselinzameling is verbeterd.

Eind 2017 is de samenwerking met de Coöp (voorheen AH) Esmarke tot stand gekomen.

Naast de supermarkten zijn wij blij met de structurele leveringen van enkele grote leveranciers als Johma, Apetito, Elite salades, Prépain en Huuskes.

In verband met een structureel overschot aan brood hebben wij in 2017 afscheid moeten nemen van een aantal broodleverende bedrijven. Uiteraard zijn deze bedrijven bedankt voor hun betrokkenheid bij de Voedselbank.

De samenwerking met de omliggende Voedselbanken in Twente heeft verder gestalte gekregen, waardoor onderlinge uitwisseling van voedsel én kennis mogelijk is geworden.

In het najaar is samen met ASR/Ardanta en zorgboerderij De Viermarken het project Vriendentuin opgestart. ASR/Adanta maakt het financieel mogelijk om samen met vrijwilligers een tuin van 500 m² op te starten waarbij de groente- en fruitoogst volledig ten goede zal komen aan de Voedselbank.

Het team Voedselverwerving is met 1 vrijwilliger uitgebreid waardoor de voorbereidingen voor de voedselinzamelingsactie van RTV Oost in december 2017 soepel verliepen. Deze actie werd georganiseerd bij 18 supermarkten in Enschede en Haaksbergen. Met hulp van ruim 160 enthousiaste vrijwilligers werd een voorraad lang houdbaar voedsel opgehaald van ruim 1100 kratten, voldoende voor ruim acht maanden.

4. Cliënten

Aan het begin van 2017 kende de Voedselbank Enschede-Haaksbergen 465 cliënten (met in totaal 1248 personen). Eind 2017 was het aantal cliënten gedaald tot 403 cliënten (1039 personen). Ten opzichte van eind 2016 (toen er 470 cliënten waren) is het aantal cliënten in 2017 afgenomen met 14 %.

Het aantal pakketten dat wekelijks in Haaksbergen werd uitgereikt, steeg in 2017 overigens licht: van 37 cliënten op 1 januari 2017 tot 42 cliënten per 31 december 2017.

In tabel 1 staan de gegevens over de afgelopen drie jaren vermeld (per 31 december van het betreffende jaar).

Tabel 1: Aantal cliënten Voedselbank Enschede-Haaksbergen, per 31 december, in 2015, 2016 en 2017

Aantal cliënten	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017
Aantallen	570	470	403

Iets meer dan een derde (37,7%) van de cliënten betreft eenpersoonshuishoudens en bijna een vijfde (19,1%) tweepersoonshuishoudens. De overige cliënten hebben een huishouden bestaande uit drie of meer personen. De gegevens over 2017 over huishoudenomvang komen in grote lijnen overeen met die over 2016 (en overigens ook met de voorgaande jaren). Zie verder tabel 2.

Tabel 2: Omvang huishouden cliënten Voedselbank Enschede-Haaksbergen per 31 december 2017 en per 31 december 2016 (in aantallen en percentages)

Omvang huishouden	Peildatum 31-12-2017		Peildatum 31-12-2016	
	In #	In %	In #	In %
1 persoon	152	37,7	168	37,7
2 personen	77	19,1	84	17,9
3 personen	66	16,4	73	15,5
4 personen	50	12,4	75	16,0
5 personen	29	7,2	38	8,1
6 personen	19	4,7	23	4,9
7 personen	8	2,0	5	1,1
8 personen	0	0	0	0
9 personen	0	0	0	0
10 personen	2	0,5	2	0,4
11 personen	0	0	2	0,4
Totaal	403	100%	470	100%

Behalve het wekelijkse voedselpakket, ontvangen cliënten – voor zover ze daarvoor in aanmerking komen – ook aanvullende pakketten. Als in een gezin een baby wordt geboren, wordt een babymand verstrekt. Baby- en kinderpakketten worden uitgereikt aan huishoudens met kinderen in de leeftijd van nul tot vier jaar. De Stichting Armoedefonds heeft in 2017 uitreiking van deze pakketten financieel mogelijk gemaakt. Daarnaast heeft de Voedselbank dankzij een incidentele subsidie van de gemeente Enschede in het kader van armoedebestrijding extra babypakketten kunnen uitreiken aan cliënten met kinderen in de leeftijd van nul tot twee jaar.

Onze Voedselbank zorgt er verder voor dat via de Stichting Jarige Job kinderen in de basisschoolleeftijd (4-12 jaar) een complete verjaardagsbox ontvangen, zodat ook zij hun verjaardag op school en in gezinsverband kunnen vieren. Met ingang van 1 februari 2018 zal de Stichting Jarige Job de leeftijdscategorie uitbreiden naar kinderen van 1 tot 18 jaar.

5. Vrijwilligers

2017 was voor alle circa 95 vrijwilligers het jaar waarin iedereen heeft moeten wennen aan het werken in de nieuwe locaties aan de Hengelosestraat in Enschede en de Industriestraat in Haaksbergen. Dat betekende nieuwe, verbeterde arbeidsomstandigheden en hulpmiddelen, zoals in Enschede een fraaie ompakkeuken waar onder geconditioneerde omstandigheden kan worden gewerkt en grotere koel- en vriescellen waardoor meer en betere opslag mogelijk is.

De grootste veranderingen zijn evenwel de omstandigheden waaronder de cliënten in Enschede en Haaksbergen kunnen worden ontvangen. Zowel vanuit de cliënten als ook vanuit de vrijwilligers komen alleen maar positieve reacties. Op de vrijdag betekent dit dat de vrijwilligers minder hoeven te lopen met zware kratten, terwijl de cliënt ruimschoots plek

heeft om het voedsel aan te nemen, in te pakken en daar waar mogelijk uit te zoeken. Dit kost duidelijk minder inspanning van onze vrijwilligers en de klachten over vermoeide benen en voeten op vrijdagavond en zaterdag zijn flink afgenomen.

Als organisatie die zuinig is op haar vrijwilligers maken wij zoveel mogelijk gebruik van hulpmiddelen om zwaar tillen en slepen te voorkomen. Heftruck, elektrische palletwagen en elektrische stapelaar zijn aanwezig en worden zoveel mogelijk gebruikt. Daarvoor zijn in 2017 een zestal vrijwilligers opgeleid en gecertificeerd. Alleen zij mogen en kunnen deze middelen bedienen. Er is rekening gehouden met de roosters zodat er altijd wel iemand aanwezig is die met de heftruck kan rijden.

Kenmerkend voor een vrijwilligersorganisatie als de onze is dat er vogels van diverse pluimage rondlopen: ouderen (met veel ervaring) en jongeren (met sterke armen en benen), en met uiteenlopende opleidingsachtergronden en –niveaus, waar wij uiteraard graag gebruik van maken. Voor de dagelijkse aansturing en coördinatie zijn zogenaamde dagcoördinatoren benoemd. Zij zorgen voor het openen en afsluiten van het pand, de aansturing van de diverse werkzaamheden, de sfeer en de catering. Een belangrijke taak waarbij de organisatie ook zorgt voor adequate scholing van noodzakelijke kennis en vaardigheden. Wij maken daarbij dankbaar gebruik van de centrale organisatie van Voedselbanken Nederland.

Bij een grote vrijwilligersorganisatie als de Voedselbank is het ook van belang dat de onderlinge sfeer goed is en blijft. Het bestuurslid vrijwilligerszaken speelt daar, met hulp van Ad van den Bos (verantwoordelijk voor “lief en leed”-attenties) en de klankbordgroep van vrijwilligers, een belangrijke rol in. Ook zijn de vrijwilligers bedankt met een maaltijd bij Resto van Harte in juni 2017 en tijdens een winterbarbecue in december 2017.

In 2017 hebben onze vrijwilligers wederom de kassa's tijdens de Proef-eet (begin september) bemenst. De Voedselbank Enschede-Haaksbergen ontvangt als tegenprestatie een deel van de omzet, hetgeen ook in 2017 resulteerde in een aanzienlijke bijdrage aan onze altijd krappe begroting.

In ons vrijwilligersbeleid staat centraal dat de vrijwilliger achter de doelstelling van de Voedselbank dient te staan en eenieder met respect dient te behandelen. Zowel cliënten als collega-vrijwilligers verdienen dit. Daarnaast is uiteraard het zorgvuldig omgaan met voedsel belangrijk. Wij hanteren een minimumleeftijd voor vrijwilligers van 18 jaar.

In 2017 zijn wij meer gebruik gaan maken van stagiaires en tijdelijke en incidentele vrijwilligers. Soms worden die aangebracht door de Stichting Present. Daarnaast hebben wij een aantal organisaties bereid gevonden te komen helpen bij speciale klussen. Daarbij moeten zeker worden genoemd Timberland Almelo, UWV Hengelo, een aantal woningbouwverenigingen en andere gemeentelijke en maatschappelijke organisaties. Wij zijn erg blij met hun inzet. Uit het feit dat deze groepen steeds weer terugkomen mag blijken dat het leuk is om te werken bij de Voedselbank Enschede-Haaksbergen. Eén van onze drie doelstellingen op het gebied van vrijwilligerswerk: altijd vrijwillig, nooit vrijblijvend, maar vooral leuk om te doen!

6. Communicatie en PR

De Voedselbank is sterk gebaat bij begrip en sympathie bij alle stakeholders in Enschede en Haaksbergen. Uiteindelijk moet dat leiden tot morele en financiële steun of voedselgiften, zonder welke de Voedselbanken niet zouden kunnen bestaan. Wat bijdraagt aan het positieve beeld dat de Voedselbank in de gemeenschap heeft, is het gegeven dat er bij de gehele Voedselbankorganisatie in Nederland uitsluitend onbetaalde vrijwilligers werken.

Ook de media-aandacht heeft in 2017 een belangrijke bijdrage aan dit positieve beeld geleverd. De Voedselbank Enschede-Haaksbergen kon zich in het afgelopen jaar verheugen in veel positieve berichtgeving in kranten en op radio en tv. Een greep hieruit:

De officiële opening van de locatie aan de Hengelosestraat op 26 januari 2017 door wethouder Patrick Welman mocht op goede media-aandacht rekenen. Ook de in het najaar georganiseerde Open Dag voor de Enschedese bevolking werd in de lokale media aangekondigd.

Tubantia besteedde aandacht aan de veiling van kunstwerken die door DIE (Dichters in Enschede) in ons pand in mei 2017 werd georganiseerd en waarvan de opbrengst geheel ten goede van de Voedselbank kwam.

In juli 2017 hebben een aantal statushouders een dag bij onze Voedselbank meegeholpen. Hier werd uitgebreid aandacht aan besteed door Huis aan Huis, Tubantia, RTV Oost en TV Enschede.

Opnieuw heeft de opbrengst van de actie 'Samen voor de Voedselbank' (december 2016 en 2017) in 2017 voor publicaties op de site van RTV Oost en een aantal krantenberichten gezorgd. Naast de inzameling tijdens de actie kwamen veel mensen bij de Voedselbank producten afgeven, soms in aanzienlijke hoeveelheden. In dit kader werd ook een cliënte geïnterviewd door RTV Oost over de extra verstrekte baby- en kindpakketten; een ontroerend interview.

Het initiatief van de Ronde Tafel om 130 cliënten in december 2017 uit te nodigen voor een voetbalwedstrijd van FC Twente, aangekleed met onder meer een stampotbuffet, voetbalquiz en boodschappenpakketten, was een groot succes en werd met een mooi artikel en dito sfeerfoto in de Tubantia belicht.

De media-aandacht was soms op initiatief van de media zelf, maar werd meestal geëntameerd door de Voedselbank door persberichten of door gebruik te maken van het medianetwerk in Enschede en Haaksbergen.

Naast aandacht in de media zijn ook diverse externe groepen op bezoek geweest bij de Voedselbank. Er werden presentaties en rondleidingen verzorgd voor onder andere KBO Haaksbergen, wijkcoaches van het (gemeentelijke) wijkteam stadsdeel Centrum, de Jonge Socialisten, Provinciale Statenleden, AH-winkels uit Twente en de directie van de Rabobank Enschede-Haaksbergen.

Eigen externe media

De internetsite van de Voedselbank is in 2017 maandelijks aangepast en opgefrist met nieuwe berichtgeving. Niet alleen vacatures en nieuws over de opening en Open Dag zorgden voor die vernieuwing, ook op de homepage is steeds aandacht besteed aan nieuwe ontwikkelingen, donaties en (opbrengsten van) acties.

De externe nieuwsbrief is (vrijwel) maandelijks verstuurd naar bijna 60 belangstellenden. Deze is ook maandelijks geplaatst op de site en aangekondigd via Twitter.

Op Twitter zijn gemiddeld wekelijks één of meerdere berichten gepost: van bedankberichten voor acties voor de Voedselbank tot het retweeten van gegevens van Voedselbanken Nederland en van nieuwsberichten over Voedselbanken en armoedebestrijding. Ons Twitter-account heeft een kleine 600 volgers.

Interne communicatie

De interne nieuwsbrief verscheen in 2017 maandelijks. Hierin werd aandacht besteed aan het wel en wee van de vrijwilligers, maar ook aan nieuw beleid en nieuwe eisen op het gebied van voedselveiligheid. De nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd, maar is ook te lezen in geprinte vorm in het pand van de Voedselbank.

7. Financiën en donaties

In 2017 heeft de Voedselbank de jaarlijkse subsidie van de gemeenten Enschede en Haaksbergen weer mogen ontvangen. Naast deze subsidies hebben wij in 2017 donaties van kerken, particulieren, diverse instellingen, bedrijven en organisaties ontvangen. Ook de statiegelden van verschillende winkelketens en de jaarlijkse bijdrage van de Proef-eet in Enschede hebben een positief effect gehad op onze financiële positie.

Wij hebben in 2017 twee nieuwe subsidies ontvangen: een (incidentele) subsidie van de gemeente Enschede in het kader van armoedebestrijding en een subsidie van de Stichting Armoedefonds. Beide subsidies komen geheel ten goede aan cliënten met kleine kinderen (0-2 jaar respectievelijk 0-4 jaar). Op deze manier levert de Voedselbank een bijdrage aan het bestrijden van armoede in Enschede en Haaksbergen.

Door de verhuizing in 2016 naar de Hengelosestraat in Enschede waren wij zo goed als door de financiële reserves heen. In 2017 hebben wij onze financiële positie weer op peil proberen te brengen. Dit is mede gelukt door een eenmalige subsidie van Voedselbanken Nederland. Hierdoor staat de Voedselbank Enschede-Haaksbergen er financieel weer een stuk beter voor. Ondanks deze subsidie blijven wij op zoek naar nieuwe sponsors die ons kunnen steunen.

Wij kopen geen voedsel in maar er gaat toch veel geld om in onze organisatie. De belangrijkste lasten voor 2017 van de Voedselbank zijn huur-, kantoor-, afschrijvings- en verzekeringskosten, en kosten voor schoonmaakartikelen en verpakkingsmaterialen. Daarnaast moeten onze bussen dagelijks rijden en moeten wij geregeld in nieuwe apparatuur investeren. Denk daarbij aan koel- en vriesapparatuur en aan materieel om

pallets te verplaatsen en op te slaan. Een van de belangrijkste nieuwe kostenposten in verband met de nieuwe locatie zijn de energielasten.

Voor 2017 willen wij iedereen bedanken voor de ruimhartige donaties. Wij proberen op alle mogelijke manieren de lasten te beperken om zo de jaarlijkse exploitatie te kunnen blijven financieren. Voor 2017 is dat gelukt!

De controle door de kascommissie over 2017 heeft, ten tijde van vaststelling van dit jaarverslag, nog niet plaatsgehad; dit is voorzien voor maart 2018. De financiële cijfers zullen vervolgens op de site van de Voedselbank Enschede-Haaksbergen overzichtelijk worden gepresenteerd. Wij gaan ervan uit hiermee voor iedereen transparant en open te zijn over onze financiële positie.

8. Doorkijk naar 2018

De toenemende aanvoer van (vers) voedsel vanuit de lokale supermarkten vraagt in 2018 de nodige inspanningen. Er moeten afspraken worden gemaakt over de wijze en tijdstippen van ophalen en ook intern moet de verwerking van dit voedsel goed worden geregeld. In dat kader gaan wij bezien hoe ons vervoer geregeld moet worden: de tot 1 maart 2018 gesponsorde bus komt dan voor onze rekening, reden om te onderzoeken wat de efficiëntste logistieke werkwijze is.

Wanneer de aanvoer van versartikelen blijft toenemen, zal een extra uitdeelmoment moeten worden georganiseerd. Een werkgroep, die ook de wensen van cliënten hierover zal inventariseren, zal in kaart brengen wat dit betekent voor de gehele interne organisatie.

In 2018 zal met externe hulp een slag worden gemaakt in het beschrijven van de dagelijkse processen. Doel daarbij is deze processen globaal vast te leggen en deze vervolgens te gebruiken bij de instructie van nieuwe en huidige vrijwilligers. Ook zal in eenvoudige, samenvattende bewoordingen het dagelijkse programma worden vastgelegd en zichtbaar in de Voedselbank worden opgehangen. Hiermee wordt beoogd de dagelijkse ploeg vrijwilligers duidelijk te maken wat er minimaal die dag moet gebeuren, wat er de vorige dag is gebeurd en wat er de volgende dag moet gebeuren.

Ten slotte kijken we ook al verder vooruit dan alleen 2018. Omdat onze huisvesting vanaf 2021 onzeker is, zullen wij rekening moeten gaan houden met verhuiskosten en met de verhuizing en/of vervanging van koel- en vriesruimten. Met het opbouwen van een financiële reserve zijn we in 2017 al voorzichtig begonnen. Hiermee gaan we ook in 2018 verder.